„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
за по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
за 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 46. У Новом Саду у среду 21. марта (2. априла) 1884. ГОДИНА XIX.

ПОЗИВ.

На основу одлуке збора српских бирача држаног у Будим-Пешти 12. (24.) марта и следећих дана о. г. а у споразуму са местним бирачким одбором в. кикиндским заказује се **велика скупштина српских бирача у В. Кикинди** на **Цвети** у три сата после подне, на коју се овим позивају српски бирачи из свих крајева Угарске.

Ова скупштина расправљаће од Срба бирача искупљених на збору у Будим-Пешти установљени **нацрт програма** за идућу периоду угарског земаљског сабора.

У Новом Саду 19. (31.) марта 1884.

ТОША БЕКИЋ, бележник. Др. НИКА МАКСИМОВИЋ, председник.

БУДАПЕШТАНСКИ ЛИСТОВИ О КОНФЕРЕНЦИЈИ СРБА.

„Пестер Лојд“ пропраћа у броју своме од 15. (27.) марта о. г. одлуке конференције Срба бирача од 13. марта о. г. уводним чланком кога ради важности му саопштавамо дословно:

„Помирљива црта, што од скора провејава покрет наших народности, заслужује благовољења и потпоре. Извесно је да није био то интерес мађарског племена, који је патио од јаке омразе једнога дела становништва другога језика, али што нам је свима озбиљније стало до политичног јединства народног, до утврђења државне мисли и до ширења културе — тим нам је милије и радије, што народности поново ступају у круг уставног мирног рада, да пораде око тога, да се одрже и умноже све пробити слободе и цивилизације. По томе нас одлуке српског збора могу само задовољити. Оно није да би све што је у програм ушло, одобравали без икаквог приговора, баш за то, што треба да се искрено споразумемо, не тајимо својих приговора; али сам тај факат, да су Срби на најбољем путу, да се опросте неплодне негације и да се поштено придруже факторима, који образују Угарску, тај факат не смемо мало уважавати. Нека оваки обрт пре свега користи нашим српским суграђанима та и напредак отаџбине зависи од тога, да се задоволе грађани јој у заједничкој нези скупних интереса. Прелазећи на претрес програма нећемо у напред ништа да пребацујемо, ко је крив што смо се отуђили, откуда је то, да је једним делом српског становништва овладала најстрасније агитација — не испитујемо то у часу када угледни и знатнији представници тог становишта заузимају се да буде мира и када они, који се уздржаше од збора сами показаше како немају право.

Битност јучерашњих одлука српске конференције исказује се првом тачком програма. Срби прихваћају њоме угарско државно право и угарски устав за основу својој политичкој екзистенцији и напуштају сасвим свој одвојени положај као сепаратна странка. То има не само парламентарног значаја, у колико тиме престаје у сабору једна ма и мала фракција; тиме се што је много важнија ствар, признаје политичко јединство угарског народа као што је оно изражено у закону о народностима, но које су екстремни прваци Срба стално порицали. Оно се по себи разуме, да када угарски грађани признају један хисторијски чин, који се не да мењати, за који знају сви народи у Европи, изгледа то као нека аномалија, кад се то сада тек свечано проглашује; али судећи о ономе, што сада бива, не можемо а да се не осврнемо на прошлост те је по томе истина, да ово што се по себи разуме, српска опозиција није никада признавала. По томе се може мерити велики напредак, кога је здрава политичка и народна мисао међу Србима учинила.

Пошто је тако добивен чврст и законити темељ за држање Срба, може се беспристрасно говорити о другој, трећој и четвртој тачци, у којима су изражене жеље Срба о извршењу закона о народностима и „народно-црквене автономије“. Једно ваља да приметимо и овде, као што смо то приметили и приликом одлука скорашњег романскога збора, а то је: да у овоме погледу не помаже говорити само уопште, него ваља сваку тегобу и свако захтевање стварно обележити. Овде је дакле много стало до што веће јасности, јер се под законом о народностима и под црквеном аутономијом дају лако разумети појмови, мњења и тражбине, које могу лако да начине илузорном и само признање угарске државне мисли и политичкога јединства народног. Но ми тиме не хтедосмо рећи, да о овим тачкама не може бити још разговора. Шта више допустићемо, да ће се сада, када су се околности изменуле, многа жеља која се креће у оквиру права и закона приказати у повољнијем облику него отпре. Понављамо: ми не знамо, у коме се погледу могу Срби тужити на неизвађање закона о народностима и њихове црквене автономије. Али узмимо, да се ту многа жеља, много очекивање није испунило — зар се томе и чудити, када се на жалост зна, да је међу Србима било једне странке, која очевидно све велике пробити закона о народностима и велике слободе црквене автономије није употребљавала на то да користи својој народности, него баш да сузбија и штети угарску државу. Нећемо данас никога да помињемо поименце, али зар се и могло правично очекивати, да ће угарска влада допустити, да по автономији итд. жаре и пале људи, који су отворено огласили рат држави и народу? Ако Срби непристрасно одговоре сами себи на ово питање — то ће лако наћи себи правца за будућност — гаранције поверења и лојалности с њихове стране донеће и њима гаранције, за које држе, да их сада немају.

И тако смо дошли до једне тачке у одлукама, која истина није примљена у програм, али која је ипак важна — а то је одлука о томе, којој ће се странци Срби од сада придружити. Збор је оставио скупу бирача, која ће се састати у Кикинди, да она реши, којој ће се партији Срби придружити, да ли либералној, или умереној опозицији, које обе стоје на државно-правној основи. Ми држимо, да је ово погрешно формулисано и да се не да довести у суглас са првом тачком у програму, којом се напушта одвојени положај. Јер у том часу, када Срби напуштају, да се групишу као сепаратна политичка фракција, нема правога смисла, да се у целини, а то ће рећи не по својим политичким начелима и назорима, него као заступници једне извесне народности прикључују овој или оној политичкој партији. Када Срби сами изјављују, да ће „као угарски држављани у заједници са другим грађанима ове државе радити“ — то отпада притисак, који збија све српске политичаре у један оквир и не да им да слободно развијају своје политичке индивидуалитете. По томе може један део Срба по својој нарави, схватању и наклоности пристати уз једну, други део уз другу странку, које стоје на државно-правној основи, те није нужно да Срби у целини сви бутун пређу у логор једне и исте партије. Можда су држали, да кад би слободно бирали уз коју ће партију, да би им се могла расути снага око обране специјалних интереса њихове автономије итд. — али та брига није основана. Као што мађарске саборске посланике њихов положај у разним партијама не пречи, да у свима народним питањима гласају заједнички, тако не може ни Србе разни партајни положај у политичким питањима пречити, да се у даном случају сложно заузму за оне интересе, који се већма свиде њиховом народном схватању. — Држимо дакле, да о томе ваља велика скупштина Срба бирача још једном озбиљно да се размисли, јер да оставимо све друго на страну, често пута тактичка погрешка може да буде кобнија и од начелне заблуде.

У осталом ми гледамо с поверењем на даљи развитак овога покрета. Непријатељство је устукнуло и начелна негација сломивена. — На земљишту заједничког рада са свима патриотичким елементима земље Срби ће наскоро научити, да довољно цене и велике интересе заједнице“.

„Пешти Напло“ доноси о горњој конференцији такођер истога дана уводни чланак, у коме се већим делом осипа личним инвективима и против Срба посланика владине странке и против др. М. Полита. Из стварнога дела овога чланка вадимо најглавније у следећем:

„Шта да кажемо о програму? Бољи је од старога, паметнији је и патриотичнији је него, што смо то навикли у Срба. Но шта вреди овај програм у практици, то ћемо видети и оценити, док се велика начела му размену у ситан новац, јер програм српских вођа отвара само један лист у рачунској књизи. На томе листу пише: „дугује“ — али конта на којој пише „тражи“ још није изнесена пред нас.

Шта ће Срби на овоме основу тражити, које ће уступке захтевати у овоме времену, где се чине концесије — то треба да знамо, на то смо радо — знали. Док нисмо с тиме на чисто, уздржавамо се да изричемо своју пресуду. Толико признајемо, да је овај српски покрет важан, и да га добро удешавају — причекајмо још мало: audiatur et altera pars (чујмо и други део).

„Пешти Хирлап“ изриче у чланку, кога доноси о овоме предмету своје мњење опширно, из чега вадимо ово што је најглавније:

„Када патриотичне народносне вође стају на државноправно становиште, томе се радујемо унаточ, ма да су понеке тачке програма њиховога, нарочито у Романа, тавне, те могу бити повод неспоразуму и послужити да се донекле узајмице уздржавамо.

У српскоме програму су ове тачке јасније и оснивају се у истини на законитом земљишту. Срби највише наглашују своју црквену автономију и траже лека повредама њезиним.

Ми држимо да се можемо споразумети и у овом тугаљивом питању, јер садањи сустав српске автономије стоји не толико под притиском угарске државе, колико под притиском тежња, које су поникле у самој српској цркви. Нема сумње, да се епископална система у српској цркви снажи и да ова система ради да потисне световњаке као што их је сасвим потисла у римокатоличкој цркви.

Ако је дакле српска црквена автономија претрпела повреда, то се исте имају пре приписати оним тежњама, него угарској држави. Држави је задатак само то, да не допусти, да српска црк. автономија

ЛИСТАК.

ВЕЧЕРЊА ЗАБАВА У СТАРОЈ ПАЗОВИ.

Све до овога часа надао сам се, да ће горње вече позвани описати и штовану читалачку публику с њиме ближе упознати, али видим да ови још и сада ћуте, из ког узрока — не знам а нећу много за њим ни разбирати, насликаћу вам ја драги читаоци и читатељке, да видите како се у нашем скромном месту заказане забаве пропрате.

Прохујала је томе већ полдруга година, како смо последње две приређене забаве овде обавили, које су закључиле низ чувених сјајних нам састанака, велим закључиле, јер су усљед неслоге и по нешто и немара доста траљаво испале, зато смо и прешли преко њих ћутећки а од тога доба овладала је у месту гробна тишина.

У колико су пак ове последње жалосну сенку на наш друштвени живот бациле у толико је вечерња забава, приређена од овдашње грађанске читаонице на три јерарха о. г. осветлала пазовчанима образ, узвисила је гостопримство и искреност њихову на онај степен, где се огледа чврсти српски карактер, понос и поштење српско.

Иницијатива, да се ова забава приреди, јесте у првом реду нашег красног нежног спола у другом пак председника читаонице г. Ђире Пауковића била, а да се је и остварила, можемо само председнику захвалити а поред тога и читаоничком одбору. Живили!

Закључак читаоничког одбора гласио је, да се приреди једна скромна вечерња забава оличена само на игранку. Али брат брату свугде у помоћ притече, јер честити чланови митровачке певачке дружине проучили су добро позив једног моралног тела, знали су, да ће њихово суделовање при нашој забави не само велико уживање него и превелике користи грађанству у моралном погледу допринети, јер „песма нас је одржала, њојзи хвала“ — пригрле својски предлог да нас изненаде њиховом посетом. И заиста су нас најпријатније изненадили!

Истина да смо с доста поуздане стране извештени били, да ће нас ова дична певачка дружина посетити, али смо ипак — морамо признати — врло мало наде имали — и то због доста далеког пута — да ћемо тако сретни бити ову у нашој средини поздравити.

Ми смо певаче очекивали пуни и препуни радости! тек кад смо дознали, да су Митровчани намерни доћи, осећали смо, да би нам забава њиховим суделовањем много и премного импозантнија била! И кад је то уверење у нами корена ухватило, онда смо их жељно — са раширеним рукама очекивали; на дан саме забаве прође железнички влак у подне ал' певача нема! Једина нам утеха беше вечерњи влак, који ће нам или душу умирити ил' нас тако покосити, да би и сама забава доста осакаћена била; у тај пар нам се и оно мало наде претвори у зебњу, а зебњу нам разагна вечерњи влак из Ивањице, који нам довезе миле госте Митровчане.

Брзо их сместимо по опредељеним становима а кратко време за тим беху сви у читаоничким просторијама сакупљени, а поред милих гостију и цвет наше овдашње публике.

Ова наша забава није имала тип беседе, те тако ју отвори банда ц. кр. пеш. регименте бр. 70. са правим српским „Колом,“ које је тако дивно свирала, да су и онај играч и играчица који се у „Коло“ не похваташе и нехотице ногом цупнули. —

Тек што се играчи и играчице после ове народне игре мало одморише, ступе пред публику красни нам певачи и отпеваше песму „Бродар на узбурканом мору“ од Дирнера тако складно и чисто, да су сакупљени гости у заносу и на играње заборавили, на које их је тек свирка опоменула.

После друге игре ступи у салу г. В. Марковић срп. нар. вероисп. учитељ из Митровице и прикаже нам декламацију „Ковачки двобој.“ Декламација је изврстно изведена тако, да је поред лепог свог садржаја где верно карактериши старог опробаног занатлију ковача, све присутне очарала.

За овом је настављен ред игара и кад се једна окретна игра заврши, појавише се опет гости Митровчани и изведоше песму „Под прозором“ од Ј. Прајза-Јаворског тактично и прецизно на опште задовољство. —

За песмом се понови играње а за тим угледасмо опетовно милог нам декламатора г. В. Марковића, који нам „Песму о песми“ од Змај Јована Јовановића декламоваше.

Овом декламацијом је г. В. Марковић доказао, да уме изврстно и с пуним осећањем поједине декламације изваћати. Публика је са највећим задовољством путем аплауса декламатору своју захвалност изрекла; а и како не, кад је г. Марковић у овој декламацији онако поносно изрекао:

Хај што Србин још се држи
Крај свих зала —
Песма га је одржала
Њојзи хвала.

И опет свирка отпочне, младеж весеље настави, парови се похваташе и очарани песмама и декламацијама наравно да су игре одушевљеније биле.

Међутим су драги нам певачи измењали са играма красне песме „Јадна драга“ од Хорејшека, „Црној Гори“ од Гвидо Хавласа, „Међу брачом“ од Јенка, и „Подскочи момо“ од Волфа.

Кад би их све редом наградити хтео, неправедно би било једну другој претпоставити. Свака је складно и милозвучно изведена а публика је сваку са оном малом наградом — аплаусом — пропратила. Но ипак заслужују песме „Црној Гори“ и „Подскочи момо“ засебну похвалу. Или су певачи ове пажљивије певали или је сам садржај тако упливисао на публику, доста да су обе на опште захтевање поновљене. Особито последња се песма узвисила изнад нивоа вештачког певања. Не знаш шта те већма очарава, или красна композиција или пријепчиви садржај, или пак оно одушевљење певача, с којим су ову пијесу извели; ја држим да је главни узрок тому тај, што је песма компонована од самог коровође ове певачке дружине, те ју певачи са највећом пажњом отпеваше. То је опет доказ, да чланови ове честите дружине свога ликовођу поштују, а уверили смо се и сами да је г. Волф тога достојан, кад

буде бедем дражењу против државе, да не буде претеча политичкој автономији.

Као чиста црквена установа, српска автономија је нама сасвим равнодушна и ако Срби њу тако исто схваћају, неће бити тешко да се ми с њима споразумемо. Можемо се само радовати, да народности што већма и без примисли усвајају угарску државну мисао. Нећемо ми борбу борбе ради — луди би били, кад би то хтели. Држимо да је и шовинизам опасан кад се лаћа силе и кад иде за тим да искорени народности. Али с тога се нећемо никад нагађати ни са народносним шовинизмом а у Срба би овај био најмање оправдан. Српска је народност најмања од свију, с ове стране Драве једва ако с Хрватима заједно чини 4% становништва, па и њу раздваја вера. Римокатолички Срби се одвајају и приањају тешње уз угарску државну мисао, него православни Срби . . .“

После овога набраја исти лист жупаније и градове у којима су Срби у мањини па завршује:

„Срби имају дакле највише разлога да приону уз угарску ствар. То захтева њихов рођени интерес, пек погледе само преко Драве, па ће видети ко је противник српској народности: Мађари или ко други?

Срби Прекосавци, римокатолици и православни броје до 600 хиљада душа те чине трећину Хрвата дочим у Угарској чине само 4%. Нек погледају како Хрватство поступа са Србима и онда ће увидети, да им ваља или без икакве примисли пристати уз нас, да спрече да им се браћа преко Саве силом не похрвате.

И ми распростиремо државни језик, то нам је дужност у интересу и народности; идемо свакако за тим, да Срби науче државни језик, али то не значи то, да хоћемо силом да их лишимо њиховог матерњег језика, као што то чине Хрвати.

Желимо дакле не само у интересу угарске државе него и у интересу Срба, да ово зближавање буде од корисних и трајних последица. Али за ово је битни услов да Срби прихвате угарску државну мисао не само у програму него и на делима.

Угарске Србе примамо усрдно као браћу, само нек буду права браћа.“

„Нови пешт. Журнал“ посвећује такође истоме збору уводни чланак из кога вадимо ова важнија места:

„Збор српских првака стао је без зазора, као што се види, без икакве примисли па земљиште угарскога устава. Одриче се савршено свију аспирација, које се не слажу са опстанком угарске државе и које се не би могле задовољити у оквиру наших установних уредаба. Што конференција наглашује савесно вршење закона о народностима и законом ујемчене автономије, налазимо да је природно, да се по себи разуме. То је битан корак у напред, да се дође до здравих одношаја.

Ми видимо у скроз и скроз коректном држању српске конференције радосну победу угарске државне мисли, и то да је овај обрт настао са петнаестгодишњега искуства, којим су се Срби уверили, да је извојевање политичко одвојене екзистенције за Србе у јужној Угарској сан, који се не може никад остварити.

Од угарскога устава амо дорасла је нова генерација, која је научила да схваћа живот реалније, да умесније оцењује конкретну силу, којом располаже угарска држава. Ова ће се генерација чувати, да сатире своју најбољу снагу у неплодној борби против угарске државе, чуваће се, да верује пророчанствима, која се нису ни у једној тачци испунила. Природан развитак ствари морао је мало по мало народни занос отрезнити и уплив претерењака сузбити. Много је њих Срба научило напокон да терају практичну политику, да се удесе према околностима, које се не даду променути, и место да јуре за непостижним фантомима, довело их је до тога, да уживају плодове, које им угарски устав богато пружа. Ти Срби ће овим путем извесно више постигнути.

Којој ће се државоправној странци Срби придружити, то је питање од мање важности. Главно је, да се искрено придруже једној од великих угарских партија. То је за њих политичка потреба, јер је очевидно, да ће као мала политичка фракција у угарском сабору изгубити се, дочим ће ако мудро пристану уз велике политичке странке осигурати себи потпору моћних фактора.

Нови Сад, 20. марта.

У Вел. Кикинди образован је под председништвом г. дра Влајка Мајинског месни одбор, који ће се приликом велике скупштине српских бирача за гостинске станове постарати.

Позивају се дакле сви они, који су вољни у овој скупштини учествовати, да се за времена одборском председнику г. дру Влајку Мајинском пријаве.

Писма из Русије.

II.

У данашњем писму хоћу коју да проговорим о руској књижевности. Разуме се, да ја ту немам на меру, да искажем своје мњење, као неко меродавно лице. Ја пишем више, да обратим пажњу на руску књижевност и да исправим неке погрешке у српској публици, које су се поткрале, и неке заблуде, које су најивне и смешне. Наравно је и смешно рећи: „Е господине мој, не знам баш да л је руска литература од српске утекла“, — а то ми је рекао један човек, који је својом образованошћу на гласу. Не знати скоро ништа о једној литератури, а судити тако одсудно — то је доста најивно. Ја не говорим да се руска литература може у свему мерити са инглеском, француском, немачком и т. д. ал без претеривања може се рећи, да у славенских литература руска оставља не само српску и бугарску далеко у закошар, већ и пољску и ческу. То признају Чеси и Пољаци. Но да пређемо на ствар. Познато је, да ни једна књижевност не превађа са страних језика толико као руска. Класици свију народа преведени су на руски. А то већ много помаже. Што се тиче оригиналности ја ћу да наведем најпре оне списатеље, који су у Русији највише на гласу. Бива често, да је неко код туђих народа много више познат него код својих, често без да је то и заслужио. Тако п. пр. наилазио сам често у српској белетристици име Данилевскога. У Русији о њему мало ко зна, бар не толико, као код Срба. Ал Немци су га случајно превели и — а Срби, разуме се, хајд одмах по њиховим стопама. Да није Тургењев свуда по Европи познат — зацело и Срби не би скоро ништа о њему знали. Лев Толстој (не министар) и Достијевски нису тако по Европи познати зато и код Срба нису. А међу тим „Мир и војна“ Толстоја рачуна се за најбољи роман руски. Достијевски се слави као највећи психолог руски и у последње време почели су Немци да га превађају.

И о Шчедрину — Салтикову мало ко зна, међу тим он је први сатирик руски а на париском књижевном конгресу беше изабран колико се сећам председником и за потпредседника. Шчедрин му је име псевдоним а право презиме Салтиков. Нико не шиба тако жестоко све „што је гњило у држави данској“, Шчедрин може се рачунати као коловођа огромне либералне странке, за коју у туђини мисле да не постоји. Они више чују за Аксакова и Каткова међу тим ни Аксаков, а још мање Катков, кога скоро сва интелигенција мрзи као назадњака, (да је Катков даровит и научен старац то му нико неодриче, па ни Пољаци, његови најжешћи противници,) ни један од њих нема онога политичког и књижевног значаја као Шчедрин, Толској, Пипин, Кавелин и многи други који су још живи.

Толико само хтедо рећи о књижевним и политичким ауторитетима руским.

О тајној литератури овде не говорим; писци њени надели су „шапку невидимку“, као што Руси кажу, и ко зна ко издаје те силне брошуре и књижице, које, разуме се, мени нису доступне. Знам толико, да су књаз Крапоткин и бивши арт. пуковних и професор вишега арт. курса, да су они „видиме“ коловође руској револуцијонарној партији. Чернишевски седи мирно у Астрахану.

Овде ћу да споменем, да није истина да Руси жестоко поступају са својим политичким преступницима. Бар један инглески кореспондент прича, да је нарочно посетио Чернишевскога, да чује, како се с њим поступало. Он му је одговорио, да с њим нису поступали као с преступником, већ као с „военно — плѣннымъ“.

По да се вратим опет литератури.

Један ми руски пуковник рече: „Наши романи и приповетке имају то преимућство пред класицима, страних народа, што се у њима говори о садашњем стању нашега друштва, с тога оне руководе јавно мњење и цело друштво. И за цело: најбољи руски писци старали су се да прате друштвени развитак, да сваки нови покрет сваку нову појаву опишу и представе народној маси. Тургењев н. пр. шта је хтео да покаже у својим „Оцеви и деца“ „Новина“? Ништа друго, већ ново покољење, омладину руску. Даље Достијевски — шта је он показао? Ако је заслуга Тургењевљева, да је показао нову политичку струју — у осталом нова омладина пориче да ју је Тургењев правилно показао — Достијевски је нову религиозну струју карактерисао. Нешто сте и чули о расколницима, ал та изјава сасвим је друго нешто, него што се мисли у туђини. Расколника има већ око 15—16 милиона, а сад су добили равноправност религиозну. Они су већином из праве Русије. Малоруси и Белоруси они што носе црвене кошуље имају своју знамениту општину, свој „міръ“, као што они општину зову, међу њима је тај православни протестантизам, ако се смем тако изразити, јер сравњење није сасма правилно. Правилно је у толико, да су се они отцепили од православља, или као што они кажу, да су они прави православни. Њих зову „старовјерни“. Секата има сијасет међу њима; има их најидеалнијих ал и најглупљих. Пругавин највише о њима пише у месечном издању „Русская Мисл.“

Економско питање највише претресају Кавелин Васиљчиков, Јермолов, Енгељхард и др. Ваља знати да је економско питање у Русији једно од најважнијих питања за руски народ. Русија је поглавито сељачко царство; сељачки сталеж тако је у огромној већини као ни у једној држави у Европи; за то и публицисте и научењаци руски највише размишљају, како би се, може се казати, то аграрно питање дало решити. О том питању дало би се много писати. Ја ћу да наведем само неколико статистичких дата из статистике Јансона стр. 169. II.

државних добара	151,684,185	дес. (1 дес. = 2 лан.)
сељачких „	120,000,000	„
спахијских „	100,000.000	„
удјел	7,528.312	„
варошких „	2,000.000	„
у источним гуверн.	7,900.000	„
козачких имања	25,000.000	„
мундри	18,852.000	„
свега	433,592.906	дес. у јевроп. Русији.

Пада у очи државна земља и земља спахијска. Сељаци се све надају да ће још добити земље а социјалисте употребљују ту наду као оруђе, да буне народ против садашњег државног устројства.

Пошто је тешко и спахијама и сељацима угодити, почело се у задње време опет веома живо претресати питање како да се намире они сељаци, који саразмерно мало и рђаве земље имају. Ствар ова није тако лака, јер се при овом послу мора на то пазити, да се никако не поквари првобитно устројство општине, да не преовладају личности земљама, већ да те земље остану и постану општинско имање, општинско добро.

Где је тесна и рђава земља, саветују, да иду сељаци на југо исток јевропске Русије.

Да рекнем још коју о дневној литератури, о месечним издањима и новинама.

Новине су, за сада, постале са свим без садржаја, што има доброг — то је у месечним издањима. Шчедрин уређује „Отечественија Записки“, које врло радо читају. Пипин уређује „Вјесник Европи“, који је такођер доста распрострањен. Тако исто и „Дјело“.

Од нових журнала добро се држе „Рускаја Мисл“ и „Набљудатељ“, први прати и славенске ствари као и „Вјестник Европи“, а „Набљудатељ“ представља крајњу мету важних питања. Тамо су изашла два романа „В наше смутноје време“ и „Кошмар“ оба цртају крајну струју у руској омладини врло добро. „Руски Вјестник“ издаје Катков; њега мрзе сви журнали, као што новине мрзе његову „Московскије Вједомости“. Аксаковљев „Рус“ излази двапут на месец, а „Славјанскоје обштество“ издаје месечни журнал „Извјестије славјанскаго благотворителнаго обштества“. Ова последња три издања представљају тако звану славенофилску партију, „тако звану“ кажем, јер идеали ове партије у многим нису идентични са славенским идеалими, којима су ближе „Рускаја Мисл“ и „Вјестник Европи“

Што се тиче новина, то „Московскије Вједомости“ и „Петербурскије Вједомости“ представљају десно крило, консервативце. „Руски Курир“ и „Рускије Вједомости“ (у Москви), „Недеља“, „Новости“ (у Петрограду), „Одески Вјестник“ представљају лево крило, либерале. „Новоје Времја“ шара овамо онамо, ал ближе је првим него последњим. Да ли излази „Народна Воља“ не знам, бележим је само такођер међу новине, и то у врсту тајних часописа. Нихилисте зову себе по својим новинама „Народовољци“ а партију своју, као што су у процесу изјављали, „партија народне воље“. Али њих фала богу као да почиње нестајати.

Русија ће све незгоде победити и они се јако варају, који мисле, да ће нихилисте Русију савладати. Нека говоре колико им је воља, да је Русија — „великан на дрвеним ногама“. Руси сравњују своју Русију са колосалном пирамидом, која има — врло широку основу...

А док Русија није пропала, дотле и остали Славени могу спокојни бити. Само треба да се обавесте, и да конкуришу за са својим противницима на културном и материјалном пољу, кад не могу на политичном.

Кад је човек паметнији и богатији од свог противника, онда нема те силе, која би га могла — однародити. Пример: Пољаци и — чивути.

Осигурајмо материјални и душевни развитак свој, па погледајмо смело и весело у — будућност славенску...

А. Ф. Славјански.

Политички преглед.

У једном од последњих бројева својих обнародовао је „Пешт. Лојд“ извештај, што га је гроф Антоније Сечен као председник државне комисије за **уређење жумберачког питања** поднео угарском министру председнику. Из тог извештаја излази, да се нису могли сложити одобри, што су их аустријска и угарска државна комисија изаслале ради заједничке израде нацрта за разграничење. Пошто је пак угарска депутација на свом путовању по спорном земљишту дошла до уверења, да онај град и оно властелинство Жумберак, на који се односе тврђења аустријског меморандума, леже у војводству Крањској, а срез жумберачки напротив да је вазда припадао круни угарској, то би питање о уређењу границе, кад би се ове чињенице признале и усвојиле, само по себи отпало, и с тога је комисија нашла за потребно, да читаву ову ствар министру саопшти, пре но што ново решење донесе.

У јучерашњем броју поменусмо какву је последицу за собом донела **посета Каравелова**, вође бугарских радикала, **код кнеза Александра**. Веле да је вест о кризи у бугарском министарству отуд била постала, што се прочуло, да је садањи управитељ кабинета, министар Балабанов попретио кабинетским питањем, ако кнез Александар радикалског вођу Караволова у нарочитој аудијенцији прими. Веле да је кнез одговорио Балабанову, да он ни једног Бугарина не може од аудијенције одбити, те да по томе и Каравелова мора примити. На ово говоре да се Балабанов разболео, но болест његова трајала је тек само три дана, док је кнез Каравелова примио а данас Балабанов и опет отправља своје звање, као да се ништа није догодило. О аудијенције Каравелова код кнеза јављају, да је вођа бугарских радикала уверио кнеза, да радикална странка бугарска нити је водила, нити води, нити ће икад водити борбу против особе кнежеве. За тим је Каравелов кнезу Алексадру сасма подробно разјаснио програм бугарских радикала. Веле да је кнез Александар Каравелову одговорио, да он, кнез, нема особите наклоности ни према једној странци, и да ће вазда владу оним људима поверити, за чији леђи народна већина стајала буде. Кнез очитова још и то, да он не би желео да страначка борба постане поводом деморализације у народу, јер би онда свакој странци веома тешко било — „народ обуздати.“ — Кнез Александар хоће дакле само народу узде добро да притегне. Нема ли у собранију већине, која би била вољна дотичне намере кнежеве потпомагати, он ту већину себи, као што је искуство показало, врло лако може измајсторисати, и — с тога и не ће да се веже ни за једну странку у земљи. Питање је само, хоће ли народ бугарски вољан бити, да носи — узде, које му је кнез Ботенберг памео. Под оваким околностима могло би се догодити, да се пре времена остваре оне речи, којима је кнез Бизмарк у своје време кнеза Александра у Бугарску испратио: „Идите, рече, биће вам то (владање над Бугарском) временом веома — пријатна успомена.“

год би певао српске песме његово срце као несрбину прекипи у радости пуно искрених осећаја. Живео!

После ових милозвучних пијеса узео је ред игара свој редован ток, а из друге одаје разлегали се звуци дивних српских арија, које су певачи весеља присутних гостију — а по нешто и свога — ради вештачки извађали.

Међутим дочекасмо и одмор. Друштво се сједини, старо и младо поседа за столове и приђе к вечери. Прву здравицу је изрекао председник читаонице г. Ђира Пауковић милим гостима Митровчанима; својски их поздрави и истина у кратко али искрено им се захвали на њиховом пожртвовању, — за чим отпевасмо једно красно „многаја.“ Здравици је одговорио мили нам посланик а потпредседник ове пев. дружине г. др. Јован Ђурић. Одздравицу је своју г. Ђурић дивно извео, сваки присутни који је иоле мало пажње говорнику поклонио, могао се уверити да је оно говорио што му на срцу — на искреном срцу лежи.

По завршетку г. говорника наставише драги певачи наше „многаја“ које се претвори у песму и тек са речима „Нек се чује нек се зна, када коло водим ја“ које се још и сада по нашем месту разлежу — заврши.

Затим је председник читаонице још поздравио остале госте из околине, часнике сад овде боравеће ескадроне хус. пуковније и тако све редом, које кад бих ређати хтео, неби краја нашао.

Тек што су здравице исцрпљене биле, војничка гласба засвира и игра се обнови; сад сам видео, да сам у правом српском друштву, правом српском весељу! Та ни сами сватови неби могли овако чист карактер српске слоге носити.

Погледим старије наше и неигграче, који се још од вечере са совром растати не могоше; сваки је то чврст Србин, сваки дише оним духом, којим честити и ваљани потомци Обилића дишу, а нарочито синови љуте Крајине.

Морам признати, да сам се радије бавио у одаји где се играло; не што ме је играње к тому вукло, него више из узрока тога, што се цвет нежног нам пола овде налазио. Ту сам посматрао омладину нашу; истина да није у великом броју заступљена била, али што је на окупу било — то је језгра!

И код њих се сваког појединог види, да је озбиљан, отворена лица, срце му је препуно праведних жеља, начела чиста и стална и тек кад бих чуо из песме „Громови муње“ речи:

Слобода света, слобода мила
Знаш кад си негда ти српска била,
Како је Србин живети знао
А видиш сада како је пао!

натушти се ведро чело, видиш како му тешки камен притиште груди, опажаш на лицу му буру, која се ломи и кр'а у грудма његовим...

Сузе ми опет од радости полетеше, кад у исти мах угледах красне и врле нам Српкиње, чедне ћерке бивше Границе, нашу наду и утеху, које омладину и браћу у мучном раду око унапређења народних интереса својски потпомажу...

У овако лепом расположењу проведосмо сву ноћ — до зорице беле...

Сутра дан не могосмо се тако брзо са милим Митровчанима растати, те их све до прве станице — Инђије — испратисмо где смо још с' њима — чекајући на влак пуна три сата провели, — а онда се растадосмо пуни и препуни уживања и среће.

Члановима певачке дружине митровачке, који учествоваше на овој забави, овим изричемо најлепшу захвалу на труду и братском пријатељству, — та сви остадоше међу нами у најлепшој успомени. —

В. . . а.

Познато је, да се немачко државно веће у задње време бавило законским предлогом **о продужењу закона против социјалиста** и да је тај предлог упућен нарочитој комисији, да се о њему изјави. Немачки лист „Провинц. Кореспн." доноси расправи овог предлога у парламенту немачком посвећен чланак, који завршује овим речма: „Комисија ће се наћи пред оним истим питањем, пред којим је и пленум државног већа не давно стојао: или да усвоји продужење закона против социјалиста и тиме да осигура усавршење социјалне реформе, или да закон овај одбаци уз опасност, да мирна реформа буде нарушена па и осујећена насилничким покушајима социјалистичке самопомоћи. Да ће закључени дилаторски поступак од буди каквог стварног уплива бити, то се исто тако мало може усвојити, као и то, да је поступак тај буди каквим стварним разлозима проузрокован."

Листови инглески потврђују вест, коју у прошлом броју поменусмо, наиме да је **влада турска** у последње време учинила неке **дипломатске кораке** у Лондону **односно Мисира**. Говоре, да је заступник турски у Лондону, Мусурус-паша, представио лорду Гренвиљу, да је преко потребна кооперација Портина те да се може повратити мир у Судану. Мухамеданци су незадовољни управо за то, што у мисирским пословима превлађује страна моћ. Докле год султан не ивтервенира својим моралним утицајем, дотле не ће престати проливање крви. Сизеренска права султанова повређена су тиме, што је он искључен из акције умирења. Све што Порта за сад тражи, то је: да мисирско питање расправи пријатељски с Енглеском. „Дељи Њу" каже, да је, на ову представку Мусурус-паше лорд Гренвиљ одговорио: да Еегленска, при садашњем стању ствари није вољна отпочињати опет преговоре. Заступник турски је на то добио упутство, да не одустаје од захтева портиног. Исти лист јавља и то, да је Порта опет покушавала да добије посредовање од стране немачкога цара.

ДОПИСИ.

= **Панчево** марта 1884. — Има томе више од г. дана од како се почело говорити о измирењу између срп. и немачких представника панчев. муниципалног већа. Многи од наше стране осуђиваху досадању апстиненцу Срба претставника и пребациваху им да је отуд погрешено било напустити без икакве контроле општинску управу владиној странци, која је за ових 7—8 година употребила прилику да на сву меру експлоатише произвољну владавину своју готово све у корист извесне високе политике, а готово ништа у корист панчев. општине.

Било је с наше стране и таких који одобраваху поступак наших представника, јер доказиваху, а то су лако могли на основу необоривих доказа из прошлости, да ће навек бити узалудно напрезање њихово, јер ће им се свагда подметати противдржавне и богзна какве још велеиздајничке тенденције, па ма како они законито поступили, и ма како они законитим средствима бранили, наравно општинске интересе, те ће само себе излагати не оправданим опасностима; биће безуспешно њихово напрезање све донде — но на донде, док се или не скине та извесна висока политика са дневна реда у нашем муниципалном животу, или док се сама та партија не буде обрукала са својим красним виртшафтовањем.

Тешко се могло разазнати на чијој је страни била истина прикована, јер према појединим приликама имађаху и једни и други право.

Но гласови о измирењу који се почеше од неког доба проносити добише стварне потврде, а пошто нисам тако дубоко посвећен у одношаје наше политичке општине, то вам не умем за извесно рећи шта је управо наступило: или је скинута висока политика са дневног реда, или се владајућа партија обрукала са својим газдовањем; тек свакако морада је једно од овог двога наступило, јер се једног лепог дана нађоше Срби представници у општинској дворани на окупу са својим — старим познаницима.

Као што се доцније прочуло, заслуга за ово измирење иде искључиво тако званој партији „седам Шваба" која се у своје време оцепила била од либералне странке и која је по својој уређеној практичности дошла била до убеђења да ће с дојакошњом управом варош, а поред ње дабогме и приватни шпагови материјално јаукнути. (Ове године подигнут је општински прирез од 13% на 26%!) Они тада развише необичну живахност да обрлате Србе на заједничку опозицију; но Срби, пуни горког искуства, осташе и на даље индиферентни, оставивши себи одрешене руке а њима слободно поље за рад, уверавајући их уједно о својим топлим симпатијама у у предстојећој њиховој акцији, с примедбама; да либерална странка бар њима неће моћи подметати центрифугалне тенденције, те ће можда њихова акуција од успеха бити.

Тако ти они својим начином, а после дуга напора с једне стране ступе у споразум с либералном партијом, с друге стране у неку руку „препорођени", створе измирење и са Србима, али на основу начела потпуне равноправности. Не знам хоћу ли погодити истину, али држим да су морале поспешне бити околности за овај посао у — држави Данској, јер другчије се читава ова метаморфова не би могла добро разумети. Било како му драго, тек 27. феб. о. г. одржана је ванредна седница муниципалног већа после толико година први пут у присуству и Срба представника.

Све само стари познаници и већином позната лица. Председавао је пресветли г. жупан с истим оним љупким осмејком на уснама и истом оном сладкоречивошћу као и — пре толико година. Као и пре тако је и сада у руци његовој језичац на вази и од њега ће понајвише зависити добар развитак овог поравнања. Предмети, стављени на дневни ред, решавани су глатко и споразумно. Почетак је приличан и може за овај пар свакаг задовољити. Главна пажња обраћа се искључиво општинском интересу, а и право је да се већ једанпут и на њега обрати пажња „отаца наше општине, та њега су до сада сматрали као право сироче. Сретно дакле при почетку! а свакако и срећан наставак!

При свем том не могу да прећутим један догађај који се овако у тишини десио, а који је врло карактеристичан. У истој седници бирани су и, поједини стручни одбори по листи која је у народ заједнички зготовљена била, те се према томе и гласало споразумно. Само је В. Х. Граф, ваљда из бојазни да се неби код својих компромитовао кад би са Србима заједнички гласао, нашао за добро, неле зли језици, да своју листу место у изборни сасуд, у свој шпаг стисне. Но што му драго, и он је један од наших — старих познаника!

Несправедно би било већ у напред без важних доказа сумњичити међусобну искреност која тек што је измилила из јајета, али ко је овај случај с Графом, ко је пак та околност, што је компромис са Србима углављен, код Срба једногласно а у клубу ново конституисане владине странке, којој је наш стари познаник Граф почастан председник, само с већином гласова усвојен био, велимо да је добро бити мало и на опреву, па ма се то доцније показало као излишно. Баш с тим што је споразум са Србима наишао је у клубу на опозицију, као да је провирила, сад чија то незнам, копита; показало се је свакојако да их још има који не желе лојално извршавање закона и остварење потпуне равноправности као што компромис гласи, но који се још непрестано ваносе с дојакошњим „лепим резултатима" свога „патриотског" рада. Надајмо се ипак да ће на очиглед садашњег преображаја муниципалног већа остати ови зли духови усамљени и без уплива, и да ће њихови покушаји: да поново посеју раздор и сумњичење међу представницима наше политичке општине бити безплодни. Надајмо се, а и желити је у интересу општинске ствари.

А сад још једну новост. Певачко друштво закључило је у својој ванредној скупштини да приликом проспутовања престолонаследника и високе супруге му поред и саше вароши корпоративно поздрави високи пар с песмом, наравно онда, ако жеља ова нађе одобрење и ако се уврсти у програм путовања. Поговара се да ће и наша црквена општина, по примеру муниципије, изаслати депутацију да учини подворење. Видите дакле, да ни ми нисмо тако црни као што нас је пакост сликала.

Дневне новости.

(**Српско народно позориште**). Сутра у четвртак 22. марта представљаће се у нашем позоришту по други пут: **„Адријана Лекуврерова"**, која се и приликом прве представе јако допала нашој публици. Представа тога комада биће јако занимљива овог пута нарочито с тога, што ће насловну улогу приказати гђа Милка Гргурева, члан краљевског српског народног позоришта у Београду, а Морица грофа Саксонског г. Милош Цветић, редитељ кр. срп. народног позоришта у Београду. Г. М. Гргурева која је пре одласка свога у Београд била члан наше позоришне дружине, излази сада први пут пред овдашњу публику, која је њу увек радо гледала, а леп глас, који је она сеаи стекла уметношћу својом, учиниће, да ће се љубав наше публике према њој још већма увећати, као што не може друкчије ни бити, кад видимо, да је онај, ког смо некад радо имали, дичан и напредан у свету.

(Конститујисање редовне општине у Вршцу). Читамо у „Српству": „Свршило се! Прошле среде одржала се конститутивна скупштина вршачке црквене општине и том су приликом огромном већином продрли кандидати, које је поставила народна странка. За председника је изабран др. Ђока Милосављевић, за потпредседника Мита Јанкић Поповић, за перовођу Никола Брашован; у црквени одбор изабрани су: Ђура Цвејић, Ст. Токин, М. Пантелић, Ст. Јовановић, В. З. Обрадовић, Марко Первуловић, Ника Петровић, Н. Недељковић, К. Крестић, М. Матејић, Коста Богосављевић, К. Марковић, К. Младеновић, К. Миљковић, Милан Барбуловић, Ж. Поповић, Арса Токин, А. Торбарев, Ј. Врговић, Т. Лацков, Лука Павков, С. К. Радак, Милан Токин и Милан Стојићев; у школски пак одбор: др. Ђ. Милосављевић, др. Св. Васић, др. Јовановић, Ст. Токин, Ст. Бошковић, Св. Брашован, Св. Мандукић, Ђ. Богдановић и Т. Лацков. Избор је испочетка текао бурно. За председника је био предложен др. Милосављевић, па пошто нико није противкандидата поставио, то су скупштинари тражили, да се др. Ђока акламацијом изабере. Позивајући се на рескрипт, који одређује начин гласања, одреди повереник епарх. власти, прота Фила, да се избор има тајно са листама спровести. Најзад пристану на то скупштинари, на после обављеног избора и скрутунијума објави председник изборни, да је за дра Милосављевића гласало 70, а за Ђуру Цвејића 16 скупштинара, те тако је први изабран за председника. Но пошто др. Милосављевић није у Вршцу, но у Будимпешти на конференцији срп. првака, то је прота Фила и даље руководио избором, док се не изабере потпредседник истим начином, као и председник. Гласало је свега 82 скупштинара, од отих гласова пало је 63 на М. Ј. Поповића, а 19 на К. Богосављевића и тако заузе старина М. Ј. Поповић председничко место, поздравивши се са протом Филом са „сервус колега!" Под председништвом изабраног потпредседника изабран је акламацијом Н. Брашован за перовођу. За тим се прешло избору црквеног одбора са листама. Резултат смо горе појавили, а после је школски одбор изабран акламацијом, те је потпредседник сходном беседом завршио скупштину. Пре тога је прота Фила као повереник епарх. власти изјавио, да је избор по закону текао и да је по томе црквена општина законито конститујисана. И тако дакле дође Вршац после толиких година до своје редовне црквене општине, а нека би добар удес дао, да од сад па за увек нестане из наше општине неслога и раздор, а у општини нек царствују разум и правда!"

(† Миње, члан француске академије.) Из Париза јављају, да је тамо 12-ог ов. мес. умр'о Миње, члан академије француске. Миње је рођен 8. маја 1796. г. у Еу и умр'о је у његовој 88 год. Године 1818. ступио је први пут у јавности као адвокат, са његовим пријатељем Тијером, и од тога доба он се одао писању историје. Пошто је добио награде од академије у Ниму и Паризу за историчну расправу, пресели се у Париз где је давао јавна предавања о историји; у 1824 г. изишло је његово прво дело: „Историја француске револуције од 1789. до 1814". Ради његовог политичког држања, као новинара, гонила га је тадања влада. Живо се борио у јулској револуцији 1830. г. а после буде наименован за државног саветника и шефа архиве у министарству иностраних дела, где је остао све до фебруарске револуције 1848. Чланом француске академије постао је у 1836. г. После државног удара повукао се сасвим са политичке позорнице и занимао се искључиво са историјским штудијама. Међу његовим заоставшим радовима треба да има и „Историја Реформације", на којој је радио око тридесет година.

(О антиспиритисту Кемберленду пише „Wiener medic. Wochenschrift" међу осталим овако: „Најновију мономанију, „погађати мисли других" могуће је видити само у Аустрији, и то, хвала богу — посред Беча. То је блудња, као што су и друге блудње, кад нормалан човек хоће да „чита мисли" других, или кад хоће да нађе кључ чудесима Кемберлендовим, који под новом фирмом „антиспиритисте" продуцира којекакве старе „кунстове". Као што препредени зликовци вичу: „Чувајте се зликоваца", а при том најпрепреденијим начином празне џепове упозореног света, тако виче и мр. Кемберленд: „Чувајте се спиритиста", сам пак тако званим „демаскованьем шпиритистичких превара" чини врло издашне „антишпиритистичке кшефтове." — На питање, како би се могли излечити од те маније, одговара поменути лист: „Само док Кемберленд добро исправни џепове одлануће многима." Да се Кемберленд у свом послу добро разуме, доказао је приликом својих продукција у Будим-Пешти. Улазница за једну продукцију коштала је само — 10 ф. Антиспиритиста Кемберленд испразнио је џепове „виших" кругова бечко-пештанских и сад је — оладнео, оставив својим покровитељима, да размишљају о антиспиритистичком — швиндлу.

(Културтрегерске појаве у Сарајеву.) Из главног града Босне некад поносне, јављају, да се тамо десио догађај који је јако узрујао тамошњи трговачки свет. Фирма Ј. Гублер и друг, која у Сарајеву постоји већ више година, обуставила је ових дана плаћање својих дугова и пријавила је стечај. Дугова има до 160.000 ф. а иметка никаква. Ондашњи окружни суд прихватио је строжије мере, те је оба Гублера старијег и млађег, као и њиховог другара Ларенду затворио. — Култура напредује баш красно.

(Чивуцки реформатор) појавио се у Кишињеву у Русији у особи Ј. Рабиновића, који цитатима из библије доказује, да је Христос био прави откупитељ и да ће Чивути узалуд чекати новог месију. Рабиновић је уза то добар говорник и број његових присташа расте необичном брзином. „Дели-Њу" јавља да су чивуцки часописи и рабини Рабиновића проклели.

(Зграда земаљске владе у Сарајеву.) У Сарајеву ће скорим започети градити нову зграду за земаљску владу босанско-херцеговачку. Основу за ту зграду израдио је архитект Јосиф Ванцаш, који ће градњом управљати. Јосиф Ванцаш је одличан ученик познатих архитекта Ферстела и Шмита, те му је на њихову препоруку и било поверено, да изради основу за зграду у Сарајеву. Трошак за зграду прелиминиран је са 420.000 ф.; грађење већ је почело а 4. октобра 1885. по нов. кал. има се зграда готова предати земаљској влади у Сарајеву. — Па их још има који веле, да Босна није богата земља!

Политичке вести.

— Горњи дом аустријског државног већа одобрио је у својој седници од 17-ог т. м. без икакве дебате буџетски провизоријум за месец април.

— „П. Лојд" јавља, да ће се месеца маја посада војничка у поседнутим покрајинама умалити за 5000 људи. По одласку ових 5000 остаће у Босни и Херцеговини још 29.000 аустроугарских војника.

— „П. Лојд" јавља, да ће се Гарашанин две недељи у Бечу задржавати, но да његово борављење у престоници аустроугарској не стоји у свези с политичким питањима. — Блажени који верују!

— Из Петрограда јављају да руски престолонаследник 17-ог тек. мес. проглашен за пунолетног.

— У Италији склопљено је ново министарство. Од бивших министара задржали су своја звања: Депретис, Манћини, Маглијани Генала и Фереро; нови су Копино, министар просвете; Фераћини, министар правде; Бирп, марине; Грималди, привреде.

— Из Беча побијају вест, да је папа римски писао цару Фрањи Јосифу, да ће морати из Рима и Италије отпутовати.

— Папа римски наименовао је пре неколико дана два нова кардинала. Том приликом подсетио је папа на протесте, што их је до сада издао „при сваком новом атентату на права папске столице", те је за тим констатовао, да извесни кругови и даље иду путем атентата, и сва могућа средства употребљавају, да Рим себи осигурају." Најзад рече папа, да предвиђа још многа искушења, но он ће их трпељиво поднети. — Сумњамо да ће јадиковање папино склопити Талијане, да се одрекну услова свог народног развитка и опстанка.

— „Пол. Кор." јављају из Петрограда, да је неоснована вест, да ће руски посланик кнез Лобанов из Беча у Лондон премештен бити.

— Париска полиција узаптила је неке челикорезе, на којима је гроф париски изрезан у ђенералској одри, уз натпис: Лудовик Филип II.

— Из Берлина демантују, да ће Бизмарк одступити од председника у пруском министирству и задржати само канцеларско звање и управу министва спољашњих послова.

— Ултрамонтана „Германија", која је тако рећи све до јуче ћутала о предлогу владе немачке у ствари продужења закона против социјалиста, изјављује се сада против продужења. — Ултрамонтанци хоће без сумње ову прилику да употребе, да од кнеза Бизмарка опет што ишчупају,

Народна привреда.

Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 17. (29.) марта.

Жито из Потисја	—	—	—	—	79	81	ф.	10.15	ф.	10.30
„ „ „	—	—	—	—	77	„ 78	„	10 —	„	10 10
„ банатско	—	—	—	—	76	„ 81	„	9.75	„	10.—
„ „	—	—	—	—	—	„ —	„	—.—	„	—.—
„ „	—	—	—	—	—	„ —	„	—.—	„	—.—
„ бачко	—	—	—	—	79	„ 80	„	10.—	„	10 20
„ „	—	—	—	—	76	„ 78	„	9 80	„	10 —
Жито влашко	—	—	—	—	76	„ 78	„	8 30	„	8 80
„ „ по каквоћи	—	—			74	„ 75	„	8.10	„	8 20
„ српско	—	—	—	—	75·5		„	8.80	„	9.—
„ „	—	—	—	—	—	—	„	—.—	„	—.—
Узани-жито за март-април 1884.					—	—	ф.	9·37	„	9·39
„ за септ.-октобар					—	—	„	9.90	„	9 92
Раж мађарска	—	—	—	—	—	—	„	8.—	„	8 20
„ влашка	—	—	—	—	—	—	„	7.70	„	7 70
Јечам за храну	—	—	—	—	—	—	„	7.10	„	7.30
„ за пивара	—	—	—	—	—	—	„	8·—	„	9·—
„ влашки	—	—	—	—	—	—	„	6.90	„	7.20
Зоб трг. роба	—	—	—	—	—	—	„	6 90	„	7.25
„ фина роба	—	—	—	—	—	—	„	7.20	„	7.35
Узани-зоб за март-април 1883.					—	—	„	6 90	„	6 92
„ за септ.-октобар					—	—	„	—.—	„	—.—
Проја мађарска	—	—	—	—	—	—	„	6 60	„	6.75
„ влашка	—	—	—	—	—	—	„	6 80	„	7 80
„ влашка за пролеће					—	—	„	7.40	„	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски					—	—	„	6.30	„	6·40
„ „ „ влашки					—	—	„	—.—	„	—.—
„ за јули-август банатски					—	—	„	—.—	„	—.—
„ за септ.-август банатски					—	—	„	—.—	„	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски					—	—	„	—.—	„	—.—
„ за мај јуни 1884.					—	—	„	6·52	„	6.54
„ за јан. фебр. март, банатски нов							„	6 40	„	—.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов							„	—.—	„	—.—
Репица готова роба Kohl					—	—	„	—.—	„	—.—
„ банатска					—	—	„	—.—	„	—.—
„ за август-септембар Kohl					—	—	„	13.5/8	„	13 3/
„ за јули-август банатска					—	—	„	—.—	„	—.—
Горушица по каквоћи					—	—	„	9.—	„	9 50
Жувар „ „					—	—	„	9.—	„	9 50
Ланено семе по каквоћи					—	—	„	12.—	„	12.50
Кудељно семе „					—	—	„	14.25	„	14 50
Бикеч по каквоћи					—	—	„	7 —	„	7.75
Пасуљ бели нови					—	—	„	9 25	„	10.—
„ „ стари					—	—	„	7 50	„	8 —
„ шарени					—	—	„	7 —	„	7 25
Погачице од репице					—	—	„	6.50	„	7.—
Погачице од горушице по каквоћи					—	—	„	5.50	„	6.—
Паприка трг. роба					—	—	„	17.—	„	18 —
„ фина роба					—	—	„	45.—	„	48.—
„	—	—	—	—	—	—	„	—.—	„	—.—
Мед оцеђен	—	—	—	—	—	—	„	37.—	„	38.—
„ воштан	—	—	—	—	—	—	„	36.—	„	37.—
„ за октобар-новембар оцеђен					—	—	„	—.—	„	—.—
Восак рожнавски	—	—	—	—	—	—	„	141.—	„	143.—
„ славонски	—	—	—	—	—	—	„	143.—	„	145.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма							„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови					—	—	„	9.—	„	11.—
„ „ узанц роба за нов. у бурадма							„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови					—	—	„	11.—	„	11.25
„ босанске гот. роба нова у бурадма							„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови					—		„	9.—	„	12.—
„ „ узанц роба за нов. у бур.							„	—.—	„	—.—
„ „ „ „ у џакови					—		„	11.50	„	—.—
Џекмез, готова роба, славонски					—	—	„	20·50	„	21 50
„ банатски					—	—	„	—.—	„	—.—
„ август-септембар славонски					—		„	—.—	„	—.—
Свињска маст варошка					—	—	„	61.—	„	62.—
„ „ сеоска роба					—	—	„	59.—	„	61.—
Сланина сољена варошка					—	—	„	52.—	„	52.50
„ „ сеоска роба					—	—	„	49.—	„	50.—
Шпирке прима мађарске 1882					—	—	„	16.—	„	17.—
„ прима мађарске 1883					—	—	„	12.50	„	14.—
Шпирке секунда „ 1883					—	—	„	9.—	„	11.—
„ прима српске 1881.					—	—	„	15.50	„	16.—
„ прима босанске 1883.					—	—	„	12.—	„	13.—
Овчије коже српске по 102 ком.					—	—	„	131.—	„	156.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.							„	43.—	„	48.—
„ „ македонске по 56 ком.							„	150.—	„	160 —
Јагњеће српске нове 102 ком.							„	90 —	„	115.—
„ нове хрватске 102 комада					—		„	110	„	120.

Козије хрватске за 56 кила — — — „ 64.— „ 67.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила „ —.— „ —.—
„ српске за 56 кила — — — — 63.— „ 67.—
све без ногу и рогова са 2% шкопто.

Храна. Ове су недеље били млини јако резервирани при куповању жита и то, услед лабавих извешћа из иноземства, а к томе пак стижу нам још и гласови, да је на више места било довољно кише, која је добро чинила свим усевима. Под оваким околностима, бивао је правац рада све лабавијим, док није око свршетка недеље наетала мале боља воља за куп, те је иста поправила и цене, које су биле већ пале са неких 15 новч. и тако је тај пад данас прилично надокнађен. Свега је продано ове недеље око 700.000 метер-центи. Кукуруз се прилично довози у малим количинама, а цене се слабо одржале. Мај-јуни роба варива између 5—8 новч. горе, ал доле. Посао са вобљом одржао се је и добре партије налазе брзу продају по непромењеним ценама. Цена ражи чврста и тражена је иста за потрошак Јечам без икакве промене.

Продукти. Продано је 200 врећа босански шљива од 100 комада по ф. 10.50, а готова узанс-роба и средња роба дају се врло тешко продати и купци стављају од 56 кила са 25 новч. јефтиније цене; за узанс српску робу ако би се могло постићи данас тек ф. 9.— Нова узанс-роба за октобар-новембар није пазарена ове недеље, јер не беше купаца. Маст и сланина без промене. Кудељно семе тражено је за извоз и цене скачу. Мувар сасма лабав у цени, а продаја истог врло тешка. Пасуљ такође слабо тражен. У послу са кожама није било знатних продаја и цене остају непромењене. Зверке олабавиле у цени, а промет незнатан. Руј вреди ф, 0.— од 100 ока (125 килограма)

Исправак.

У чланку „Пропаст виделовачка“ на акционарској скупштини народне банке, поткрало се више штампарских погрешака. Тако у 2-ом ставу и 4-ом ступцу на више места стоји „увет грађанства“ итд. Место „увет“ ваља свуда читати „цвет“.

— У 40-ом бр. у рубрици: Просвета изостала је под чланком „Клостерско образовање“ случајно шифра „Шк. Лист.“

СРПСКО НАРОД. ПОЗОРИШТЕ.

(Недељни ред представа.)

У четвртак 22. марта: **„Адријена Лекуврерова.“** Драма у 5 чинова, написали Скриба Легуве, с француског превео Л. Х. Х. — Г. **Милка Гргурова** члан кр. српског позришта у Београду први пут као гост и г. **Милош Цветић**, редитељ кр. срп. нар. позришта у Београду трећи пут као гост.

У суботу 24. марта: **„Марија Стјуартова“** Трагедија у 5 чинова, написао Ф. Шилер с немачког. **Г. Милка Гргурова**, члан кр. срп. нар позришта у Београду други и последњи пут као гост, и г. **Милош Цветић**, редитељ кр. срп. нар. позришта у Београду четврти и претпоследњи пут као гост.

Јавна захвалност.

У име своје и у име своје породице потписани овим изриче захвалност како гг. свештеницима (г. пароху Балти и г. М. Ђирићу, гимназ. катихети) тако и свима другима, који су учествовали при погребу његовог драгог сина

БРАНИСЛАВА

који је 18. (30.) марта о. г. од напрасне болести умр'о у својој шестој години млађаног му века.

У Новом Саду, 20. марта (1. априла) 1884.

Светозар Савковић,
професор.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

На основу закључка иланчанске српске црквене општине од 26. јануара (7. фебруара) т. г., држаће се по ради обнове црквеног сахата јавна дражба за месец дана од дана I-ог увршћења овог огласа.

Подузетници рада тога, који би желили ту радњу примити нека се на дражби доњем одбору пријавити изволу.

3—3 **Црквени одбор.**

Објава.

Српска црквена општина итебејска расписује овим — ради обнове свога иконостаса (темпла) — јавну минуендо лицитацију, која ће се на трећи дан нашег ускрса о. г. у 9 сати пре подне одржати у овомесној мушкој школи. Иконе треба да се на ново премалају а орнаменти да се попуне где су окрњени. И повлата треба да се обнови али не златом, него да се метализује. Укупна радња оцењена је стручњачки на 1000 фор. а. вр. Иште се 10% пашманлука. Опширнија извешћа даје председник.

А. Паланачки, перовођа. **Жива Јосић,** председник.
3—3

КЊИЖАРА ЂЕРМЕКОВА И МАТИЋА

У ЗЕМУНУ

препоручује за 8 фор. а. вр. комад

НА ПЛАТНУ МАСНОМ БОЈОМ ИЗРАЂЕНЕ

СЛИКЕ СВИЈУ ПРАВОСЛАВНИХ СВЕТАЦА

и историчких српских јунака у величини 21—26“ у лепом позлаћеном 4“ широком оквиру, дакле у величини а тако исто и у каквоћи као што их препоручују српском свету књижарски путници гг. Ивковић и Свирчевић.

КЊИЖАРА
ЂЕРМЕКОВА и МАТИЋА.
2—

ОГЛАС.

46 катастрални ланаца земље на чурушком хатару са салашом и осталим зградама заједно, издајем на три или и више година под закуп. Ближа извешћа код доле потписаног у Новоме Саду у ћурчинској улици.

3—3 **Живко Бајазетов.**

Слободан сам поштов. публици до знања ставити, да сам своју помодну галантеријску и белог еспапа трговину са пролетњом робом подпуно снабдео.

Нарочито препоручујем велики избор сунцобрана, лепеза, чарапа, вулева у бојама и т. д.

Особито обраћам пажњу пошт. публике на моје велико стовариште готових

женских мантила и огртача за кишу

по најновијој фазони просто и богато израђени, све послугом солидном а ценом најнижом утврђеном.

Препоручујући своју трговину поштованој публици стојим на услузи

Стеван Димитријевић
трговац „код златне кугле“ главна улица у Новом Саду.
4—6

ПОСЛАСТИЧАРСКА РАДЊА
ЈОВАНА ЈОВИЋА У МИТРОВИЦИ
треба доброг помоћника.

Das Zuckerbäckerei-Gäscheft
des **Jovan Jović**
in Mitrovitz
benöthüget einen guten Gehilfen. 2—2

ОБЈАВА ДРАЖБЕ.

У четвртак 29. марта (10. априла п. р.) у 3 сата по подне, продаваће сремско-карловачка штедионица путем јавне дражбе своје куће под бр. 669. и 671. (пређе куће пок. Јефте Балтовића).

Исклична је цена 5000 фор.

Ближи услови могу се у званичним часовима у писарни штединичкој сваки дан увидети.

Карловци, 17. марта 1884.

УПРАВА
5—6 сремско карловачке штедионице.

ОБЈАВА ПОСЕДНИЦИМА ЗЕМЉЕ.

Управа рита англо-аустријске банке има част објавити, да по врло умерене цене на целу годину даје под закуп по парцели по 100 ланаца врло добар пашњак за рогату марву и овце у чурушком риту, у банчином рожахофском делу.

Рефлектанти нека се потруде на лице места тог банчиног поседа и нека код тамошњег ишпанства прегледе плански нацрт а и парцеле, да би одмах земљу могли примити у посед.

Писмене погодбе нека се управе на ритску управу англо-банке у Н. Саду, која ће управа на та писма одмах дати одговора.

3—4

НАЈЈЕФТИНИЈИ И НАЈБОЉИ ИЗВОР!!!

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ
ИНОЗЕМСКИХ И ВАЊСКИХ
ШТОФОВА!!!

Све врсте најлепших штофова за хаљине за људе, дечаке и децу по чудновато јефтину цену увек на стоваришту у ЕТАБЛИСМАНУ МУШКЕ МОДЕ

АДОЛФА ФРАНКЛА
(основано 1825.)
У НОВОМ САДУ, ГЛАВНА УЛИЦА БРОЈ 42.
„КОД ЕНГЛЕЗА.“

Наруџбине по мери израђују се за дванаест сати. 4—12

Част ми је овим поштованој публици Новога Сада и околице до знања ставити, да сам **од I. априла ове године**

ГОСТИОНУ
„КОД КАМИЛЕ“

у Н. Саду, лебарска улица, преко пута од руске цркве, примио.

Пошто никакав трошак жалити нећу, да моје поштоване госте **у сваком погледу** задовољити могу, и пошто ћу **пића од најбоље каквоће, и сваковрсног јела од најбољег укуса** у приправности држати, и на **тачно и пријежно послуживање строго пазити**, то остајем у пријатној нади, да ће поштована публика са својом посетом усрећити ме. Цена соба 60 нов.

С велештовањем
МАТИЈА ХУК,
гостионичар „код камиле“
2—3 у **Новом Саду.**

ПОШТОВАНИМ ЧИТАОЦИМА ОВОГА ЛИСТА!

За време мога последњег боравка у Chaux de Fonds-у (у Швајцарској) указала ми се повољна прилика, да на дражби прекупим од оставине велике творнице сатова и јувела фирме **„Narbinger & Frères“** једну партију, која се састоји из 2462 к. најлепших џепних сатова и правих златних украса.

Ови су сатови фино регулисани и репасирани и с тога упозоравам поштовану господу читаоце у вишовом сопственом интересу, да се тако јевтин куп често не пружа, па и продавци могу знатну хасну остварити, ако ко хоће да прибави сат, који добро иде и прави украс готово бадава, нека прилику употреби па нека купи од доле назначених сатова и украса, јер само заклопци сатова и елегантан фазон украса вреде толико, колико се сад за читаво иште.

Џепних цилиндер-сатова у најфинијем француском златном дубљеју или са посребрењем ник-заклопцима, фино гравирани и гуљоширани, с тешким позлаћеним ланцем, златан фазон, на минуте репасирани. Све скупа само фор. 4·95. То исто од превог 13 лот. сребра од ц. кр. пуцираног звона опробано, позлаћено, само фр. 6·60. То исто од тешког, правог 14 кар. злата, од ц. кр. пуцираног звона опробано и позлаћено, чудновато јефтину цену од фр. 17.

Анкер-сатови у најфинијем француском златном заклопцима, фино гравирани и гуљоширани, са 15 рубина, са прецизном машином, сказаљком за секунде и финим лапцем, лепо репасирани, само фр. 7. Исто то од тешког, правог 13 лот. сребра од ц. кр. пуцираног звона опробано и позлаћено, само фор. 11·50.

Уешинги ремонтоар-сатови од тешког, правог 13 посребреног ника или златног дубљеја, навијају се без кључа, са механизмом за сказаљке, са сјајоштетним стаклетом, смајлованим листом и сказаљком за секунде, на минуте регулирани, с прецизном машином, недивљивији сат на свету. Цена са дивним лапцем заједно само фор. 8·60.

Сребрни ремонтоар-сатови од тешког, правог 13 лот. сребра, од ц. кр. пуцираног звона опробани, навијају се без кључа, са механизмом за сказаљке, сјајоштетним стаклетом, емајлованим листом и сказаљком за секунде, на минуте регулисани. По чудновато јефтину цену од фор. 13·50.

Да сви ови сатови добро иду

јамчим по пет година.

Право златно ремонтоар-сатови од правог 6 кар. злата уоквирено, са дивним брилијантима, у кадифеној кутијици, по пару са 6 кар. са финим

Браћанским правог злата у финој кадифеној кутијици, по ком. само фор. 3·75.

Минђуше или бутонијери од правог 6 кар. злата, у кадифеној кутијици, по ком. само фор. 3·75.

Минђуше од правог злата с французског златног дубљеја, са имитованим брилијантима, само фор. 2·50.

Медаљони од француског златног дубљеја, с кутијом по 6 мерђаном, с кутијом, само фор. 1·80.

Игле попрсне и за кравате од правог 6 кар. злата са лепо имитованим брилијантима, с кутијом по комаду фор. 1·80.

Дугмета за шмизете од правог 6 кар. злата, са имитованим брилијантима, по комаду фор. 1·80. Сви ови украси углачани су као дијаманти и тако се сјаје, да се с њима може украсити читавим капиталима. Поштанске ирудбине као и телеграфске плаћа читавим капиталима, који се ефектуирају само у наточ или у напред послани новцем, треба управити на фирму:

Vereinigten Schweizeruhren-Verkaufshalle
Rabinovics
Wien, Leopoldstadt, Schiffamtsgasse 20.

Трговина је основана 1847-ме године.

Цјенјени Ј. Хофови препарати од слада одликовани су 58 пути од царева и краљева.

БЕРЛИН. JOBAN ХОФ ц. кр. дворски творничар препарата од слада (малца) у БЕЧУ. ПЕТРОГРАД.

ЈОВАНА ХОФА
Пиво за здравље од сладова екстракта
против општег слабљења, болова у стомаку и у прсима, сушице, оскудице у крви и нередовне функције полних органа. Врло добро средство за крепљење реконвалесцената од свију болести. Цена једној флаши 60 новч.

ЈОВАНА ХОФА
Бонбони за прса од сладова екстракта
против кашља, промуклости, млогога слуза (шлајма) особито добро. Због многог подражавања молимо, да се пази на плаво паковање и на штитницу (слика проналазачева) правог бонбона од екстракта сладова. У плавим пакет. по 60, 30, 15 и 10 нов.

Диплома за заслуге од међународне санитетске изложбе у Лондону 1881. за материје медицине и за справе за повраћање здравља.
ПОТПИСИ: Њено Величанство краљица Викторија од Инглеске. — Његово кр. Височанство војвода од Единбурга. — Спенцер, председник из ложбе. — Јон Ерик Ерихсен, председник одбора. — Марк Х. Јудге, секретар.

ЈОВАНА ХОФА
концентрирани екстракт сладов
за оне, који болују од прсију и од цигерице, од застарела кашља, од катара, од болести у грлићану, — поуздано лечи и врло пријатно за узимање. У флаконима по 1 фр. 12 нов. и по 70 новчића.

ЈОВАНА ХОФА
шоколада од слада
врло добро храни и окрепљује оне, који имају слабо тело и живце. Иста је врло лепога укуса и особито је препоручујемо тамо, где се кафа не сме пити, што врло дражи. Пакет од 1/4 кил. по фр. 1·30, 90 и 60 н. од 1/2 кил. по фр. 2·40, 1·60 и 1·—

Против кашља, промуклости, болова у прсиме и у стомаку, слабости, мршавости, непотпуног варења, врло добро средство окрепљења за реконвалесценте од сваке болести.

58 пута награђено | **Основано 1847.**

Проналазачу и јединоме творничару правих препарата од екстракта сладова

Господину ЈОВАНУ ХОФУ, ц. кр. дворском лиферанту, ц. кр. саветнику,

дворском лиферанту готово свих велесила европских; у Бечу (I. Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse 8, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.)

Признања и наручбине од високих и највиших особа 1882. год.: Царска Височанства надвојвода Карло Лудвик, надвојвода Фридрих, Њ. кр. Височанство принцеза од Велса, принцеза од Ливе, војвоткиња од Олденбурга, принцеза Рајс, гђица пл. Ференци, читаља Њен. Величанства наше узвишене краљице, Њ. кр. Височанства принцезе Марије Валерије инглеска бона, породица Метерних, Клам-Гелас, Карачони, Бајаши, Ромер, Њег. ексцеленција фон Филиповић, гроф Вурмбранд, итд. Препоручено од лечничких капацитете проф. др. Бамбергера, Шретера, Шницлера, Гранилштетена и многих других у Бечу.

Четири најновија извештаја лечења од године 1883.

Стотинама хиљада, који већ напуштени беху, спасени су препаратима сладовим од Јов. Хофа (пиво за здравље од екстракта сладова) и стали су на прашњу своју снагу и здравље (сопствене речи оздрављеника):

Благородни Господине!

Пуну годину дана патио сам ја од катара у стомаку и од кашља, узалуд беху сви лекови, док нисам ваше од J. Хофа препарате употребљавати. После неколико месеци престаде кашаљ сасвим, а и апетит ми се сасвим повратио и ја стадох сасвим на снагу, кад сам стао употребљавата ваше од J. Хофа пиво за здравље од екстракта сладова. Примите моју најсрдачнију захвалност. Уједно предлажем писмо захвално на мађарском језику, па га можете у даљи круговима обзнанити.

Mezőkovácshaza — Др. Алојз пл. Нађ, свештеник.

Молим, да ми се поштом пошаље 60 флаша особитога J. Хофовога пива за здравље од екстракта сладова.

Дворац Турнмихаст 4. октобра 1883. — Ервин гроф. Ауерсперг.

Лечничке сведоџбе лековитости.

Благородни Господине!

Част ми је, да вам пријатну вест саопштим, а та је, да су Јов. Хофа препарати од слада до сада код свију моји болесника, који већ одавна пате од ресипирације, оскудице у апетиту, непотпуног варења — помогли, и због тога вас учтиво молим, да ми у наточ на адресу: „Herrn Johann Guschall Brünn“ 28 флаша пива за здравље од екстракта сладова и 8 пакета бонбона од слада пошљете,

С поштовањем
У Гротави 9. септембра 1883. — Др. Јосиф Фреде.

Извештај лечења.

Благородни господине!

Заиста вам могу честитати, јер је ваше пиво за здравље од екстракта сладова особито добар лек, како против рђава варења тако и за окрепљење тела.

Врло ме пријатно изненади дејство вашега J. Хофова пива за здравље од екстракта сладова; већ годинама патим ја од стомака и нисам могао никако да нађем лека и помоћи. Данас се осећам потпуно здрав, имам врло добар апетит и свежу снагу. Молим вас, да ми опет пошљете 25 флаша пива за здравље од екстракта сладова и 1 фунту шоколаде.

С поштовањем
Мавро Тихтл, витез од Туцингена.

Арко, (јужна Тиролска) 10. јан. 1883.

Главни депо код Д. Коде, браће Вагнера и Е. Дицгена у Н. Саду. Загреб: Арасим, апотека Салватор. Београд: Др. J. Ђурић апот. Ст. Бечеј: Г. Петковић. Бечкерек: Л. Шницлер. Карловац: Бенић. Ђаковар: Адолф Кон. Осек: Ф. С. Тирнера син. Кикинда: Е. Бретнер апот. Река: Ник. Павагић. Панчево: П. Кранчевић, Ф. Рада апот. Румa: Браћа Ристер. Земун: Ф. пл. Бенко апот. Сисак: Вернак, Перлик. Суботица: Д. Стојковић. Темишвар: А. Бабушник. Вршац: Браћа Хофман, Франк. Винковце: Л. пл. Алеман апот. Вуковар: Т. Михајловић. Бела Црква: Јос. Бошић. Сомбор: Густ. Фацционе, Храловски и Стрилих.

ПАЖЊА. Нека се наруче само прави Јов. Хофови фабрикати од слада са штитницом (слика проналазачева), коју је регистровао ц. кр. трговачки суд аустро-угарски. Подражавани туђи фабрикати немају материја од лековитих биљева и нису тако добре направљени као J. Хофови фабрикати од слада и могу (по речима лекарским) убитачни бити по здравље.
22—40

ПАРИЗ | ЛОНДОН | БУДИМ-ПЕШТА | ГРАЦ | ХАМБУРГ | ФРАНКФУРТ на М. | ЊУ-ЈОРК

Одговорни уредник Тоша Бекић.
Српска штампарија дра Светозара Милетића.